

Г.М.Цюник

Житомирський державний університет імені Івана Франка

викладач

Збагачення лексичного запасу студентів з французької мови в процесі формування комунікативної компетенції

Сьогодні Європа перебуває в пошуках нових цінностей, що пов'язані із взаєморозумінням, співробітництвом, згодою, прагненням створити полікультурну, полілінгвістичну й поліетнічну Європу.

Як зазначає О.А.Смірнова, побудова єдиного культурного простору - одне із завдань європейських інститутів, кожна держава ЄС намагається не тільки зробити внесок у розвиток власної внутрішньої культури, а й сприяти становленню загальноєвропейської [3: 1].

Провідним інструментом об'єднання визнано мову. Стосовно загальних підходів до проблеми мови в Європі, то стратегічним спрямуванням мовної політики на континенті є мультилінгвальність з перспективою оволодіння кожним європейцем трьома і більше мовами.

Навчання французькій мові як третьої іноземної сприяє міжкультурному спілкуванню, що передбачає формування позитивного переносу знань, умінь і навичок, отриманих при вивченні першої іноземної мови, у галузь вивчення третьої іноземної мови, а також формуванню комунікативної компетенції.

Основною метою навчання французькій мові як третьої іноземної на першому етапі є досягнення студентами елементарного рівня володіння комунікативною компетенцією. Комунікативна компетенція — це здатність вступати в контакт, висловлювати свою точку зору, слухати і розуміти точку зору співрозмовника, вести дискусію і т.д. [2; с.15].

Свідоме ставлення до певної мови починається із вивчення її лексичного багатства. Оскільки слово — найактивніша одиниця мовлення, то вивченню лексеми слід приділяти належну увагу на всіх освітніх рівнях. Лексична робота повинна здійснюватись у трьох напрямках: збагачення словника учнів новими словами, уточнення значення вже відомих слів, переведення слів з пасивного в активний словник.

Згідно з А. П. Боклан, О. М. Мусійчук у французькій мові, як і в інших мовах, існують традиційні словотворчі засоби мови як напрямок збагачення словникового запасу. Аналіз складу мови показує, що розширення словникового запасу відбувається такими шляхами: 1) морфологічним у результаті афіксального перетворення; 2) семантичним — через переосмислення наявного значення слова; 3) шляхом складання; 4) шляхом абрєвіації; 5) запозиченням [6, с. 1].

Група слів, яка виникає за стандартним правилом, за продуктивними моделями словотворення, що включав одну або дві афіксальні морфеми (суфікс або префікс), є найбільш представленою. Такий спосіб словозбагачення утворюється за допомогою словотворчих афіксів. Словотворчий афікс — це префікс або суфікс, який приєднується до твірної основи для творення нового слова.

Суфіксація — явище дуже поширене у французькій мові. Наведемо декілька прикладів суфіксів, які беруть активну участь у процесі утворення нових одиниць:

- age — **un bavardage** (балачки), **un passage** (перехід)
- ment — **un changement** (зміна), **un adoucissement** (пом'якшення)
- iste — **un visagiste** (візажист), **un, une dogmatiste** (догматик)
- isme — **un fanatisme** (фанатизм), **un conformisme** (конформізм)

Що стосується префіксації, то вона продовжує залишатися одним з активних способів словотворення та словозбачення словникового складу. Префіксація — афіксальний спосіб словотворення, коли словотворче значення виражається за допомогою префіксів [1: с. 2].

Видаляють дві семантичні групи найбільш продуктивних і активних префіксів у сучасній французькій мові. До першої належать префікси інтенсивності: *super-*, *ultra-*, *archi-*, *extra-*, *sur-*, які виражають

найвищий ступінь чого-небудь: **superproduction** - фільм-бойовик, **supermarché** - універсам; **ultramoderne** - надсучасний, **ultrafiltre** - ультрафільтр; **archifaux** - вкрай помилковий; **extrafort** - надміцний.

Другою семантичною групою активних префіксів є префікси негативного значення. Наприклад, префікс *dé-(des-)* приєднується до дієслів: **débrancher** — вимикати; **décharger** — розвантажувати; **disparaître** — зникати.

Поряд з розглянутими вище морфологічними способами утворення нових одиниць також широко застосовуються словоскладання і розширення значення слова, конверсія, абревіація та запозичення з інших мов.

Вивчення третьої іноземної мови на базі першої буде ефективним, якщо активно використовувати знання саме з першої мови. З цією метою доцільно застосовувати метод зіставлення.

З досвіду вивчення першої іноземної мови (англійської) студенти знають, як узагалі вивчається іноземна мова, мають свою стратегію запам'ятовування, яку вони застосовують при вивченні третьої іноземної мови (французької).

Рідна, перша іноземна, друга іноземна мови та третя утворюють унікальне явище - штучну поліглісію, на тлі якої реалізується оволодіння учнями третьою іноземною мовою.

М.Л. Щацкова вважає, що в навчанні третій іноземній мові велике значення має попередній лінгвістичний досвід учнів, який включає знання, уміння і навички, набуті ними при вивченні рідної та першої іноземної мов, позитивно впливає на засвоєння третьої іноземної мови. Лінгвістичний досвід, по суті, визначає особливості методики викладання третьої іноземної мови [5: 44].

Як зазначає А.В. Щепілова, існують єдині вихідні теоретичні позиції, загальні закономірності навчання французькій мові на базі англійської, урахування яких необхідне для досягнення ефективності навчального процесу. Одна з основних вимог — реалізація порівняльного підходу [6: с.24].

На методику викладання французької мови як другої іноземної суттєво впливає схожість французької та англійської мов, а також; відмінності між ними.

У методиці добре відома «позитивна» і «негативна» роль попереднього лінгвістичного досвіду. Опора на подібне явище мов, що вивчаються, осмислення їх відмінностей сприяє більш міцному оволодінню мов.

У момент початку вивчення другої іноземної мови в пам'яті студентів уже зберігається чималий обсяг слів першої іноземної та рідної мови, лексичні одиниці другої іноземної повинні зайняти своє місце в системі інших, їх семантичні значення повинні бути скоординовані. Таким чином, засвоєння слів другої іноземної мови пов'язане з великим навантаженням на пам'ять. Тому процес навчання лексиці другої іноземної мови повинен вибудовуватися з урахуванням закономірностей роботи пам'яті як накопичувача і носія вербальної інформації в мозку людини, що впливають на продуктивність засвоєння слів іноземної мови.

Як стверджує О.М. Шапкіна, досвід у вивченні рідної мови та іноземних мов дає можливість здійснювати позитивний перенос уже отриманих знань, умінь і навичок у сферу навчання третій іноземній мові. Це перенесення можливе, насамперед, на рівні навчальних умінь: студенти застосовують при вивченні третьої іноземної мови вже відомі їм навчальні стратегії, в тому числі компенсаторні прийоми, що дозволяють уникати труднощі. Їх розвиток вкрай важливий для навчання другій іноземній мові.

Наявність подібних лінгвістичних явищ у досліджуваних мовах полегшує їх засвоєння, студенти схильні порівнювати мовні явища іноземних мов, знаходити аналогії, робити власні узагальнення на основі спостережень [4: 24]-

Позитивний перенос суттєво може полегшити оволодіння французькою мовою як другою іноземною, якщо його послідовно використовувати. Позитивний вплив англійської мови при ознайомленні студентів з новими лексичними одиницями французької мови досить помітний.

Таким чином, існують великі можливості для позитивного переносу та інтенсифікації процесу навчання французької мови на базі англійської. Порівняльний підхід, залишаючись одним з основоположних принципів навчання другої іноземної мови, протягом усього курсу навчання французької мови відіграє різну за значимістю роль. З розвитком і поліпшенням якості умінь і навичок у третій іноземній мові, збільшенням обсягу засвоєного мовного матеріалу відбувається поступове зменшення впливу першої іноземної мови на третю іноземну мову. З часом студенти починають усвідомлювати внутрішні закони побудови системи французької мови, формується «відчуття мови». Наприклад, у галузі навчання лексики на перших етапах студенти запам'ятовують і вживають нові лексеми не стільки за формальною подібністю зі словами першою іноземної мови, скільки за асоціативним зв'язком, ототожненням з уже відомим у третій іноземній мові. Хоча все ще можливі як тривалий перенос, так і інтерференція, наприклад, через розбіжність значення слова в різних мовах [4: 29].

Порівняльний підхід при вивченні третьої іноземної мови створює умови для інтенсифікації процесу навчання, для досягнення його результативності. [4: 29]

Список використаних джерел та літератури

1. Боклан А.П., Мусійчук С.М. Способи утворення неологізмів в термінології в сучасній французькій мові [Електронний ресурс] / Боклан А.П., Мусійчук С.М - http://elibrary.nubip.edu.ua/10647/3/Стаття_Боклан.pdf
2. Саланович Н.А. Проблемы мотивации и роль упражнений при обучению французскому языку/Саланович Н.А.//ИЯШ - 1998.- №1.- с.15-17
3. Смирнова О.А. Французский язык в современном мире [Електронний ресурс] / Смирнова О.А. [http://www.unn.ru/pages/vestniki_journals/99990200_West_MO_2004_1\(2\)/24.pdf](http://www.unn.ru/pages/vestniki_journals/99990200_West_MO_2004_1(2)/24.pdf)

4. Шапкіна О.М. Лінгвістичні передумови розширення словника на основі багатозначності / Шапкіна О.М. / У книзі: Питання романо-германської філології та методики викладання іноземної мови. Вип.6 -К., 1979. - с. 151-156

5. Шацкова М.Л. Некоторые приемы опоры на английский язык при обучении французскому как второму иностранному (на базе английского) / М.Л.Шацкова // ИЯШ. -2003. - №3. - с.44-48

6. Щепилова А.В. Реализация сопоставительного подхода при обучении французскому языку как второму иностранному (на базе английского) / Щепилова А.В. //ИЯШ. 2000. - №2. - с.23-29